

REGIONÁLNÍ ROZDÍLY V KVALITĚ PRACOVNÍHO ŽIVOTA V ČESKÉ REPUBLICCE

Tento článek analyzuje regionální rozdíly ve vnímané kvalitě pracovního života – měřené pomocí indexu subjektivní kvality pracovního života – v České republice a usazuje je do kontextu dalších makroekonomických proměnných.

ÚVOD: Jak se měří kvalita pracovního života

Kvalita pracovního života je důležitým aspektem celkové životní pohody, determinantem fyzického i psychického zdraví jednotlivců a hraje klíčovou roli v udávání tempa růstu produktivity a ekonomiky jako celku. Probíhající automatizace výroby, digitalizace a všeobecný

přesun od manuálně intenzivní práce k intelektuálně intenzivní práci, vyšší flexibilita, rozšiřující se Always On kultura¹ a v neposlední řadě i nedávná pandemie covid-19 jsou ale pro dobrou kvalitu pracovního života reálnými hrozbami, které mohou v dlouhodobém hledisku

Martin Štěpánek

Kvalita pracovního života je asociována s širší ekonomickou situací v daném regionu, charakterizovanou např. pomocí míry nezaměstnanosti a průměrné mzdy.

¹ Práce kdykoli a odkudkoli pomocí moderních mobilních zařízení, často negativně spojená s nemožností oddělit osobní a pracovní život.

*Variabilita
hodnocení kvality
pracovního
života na krajské
úrovni je nižší
než variabilita
indikátorů
ekonomického
vývoje.*

citelně narušit chod české ekonomiky. Je proto důležité kvalitu pracovního života průběžně měřit a analyzovat faktory, které ji ovlivňují.

V kontextu České republiky je kvalita pracovního života dlouhodobě měřena pomocí indikátoru subjektivní kvality života pracovního života² v rámci reprezentativních dotazníkových šetřeních, spravovaných Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci se Sociologickým ústavem Akademie věd České republiky. Souhrnné výsledky jsou prezentovány na stránkách www.pracovnipohoda.cz, kde se zájemci mohou dočíst více o metodice měření

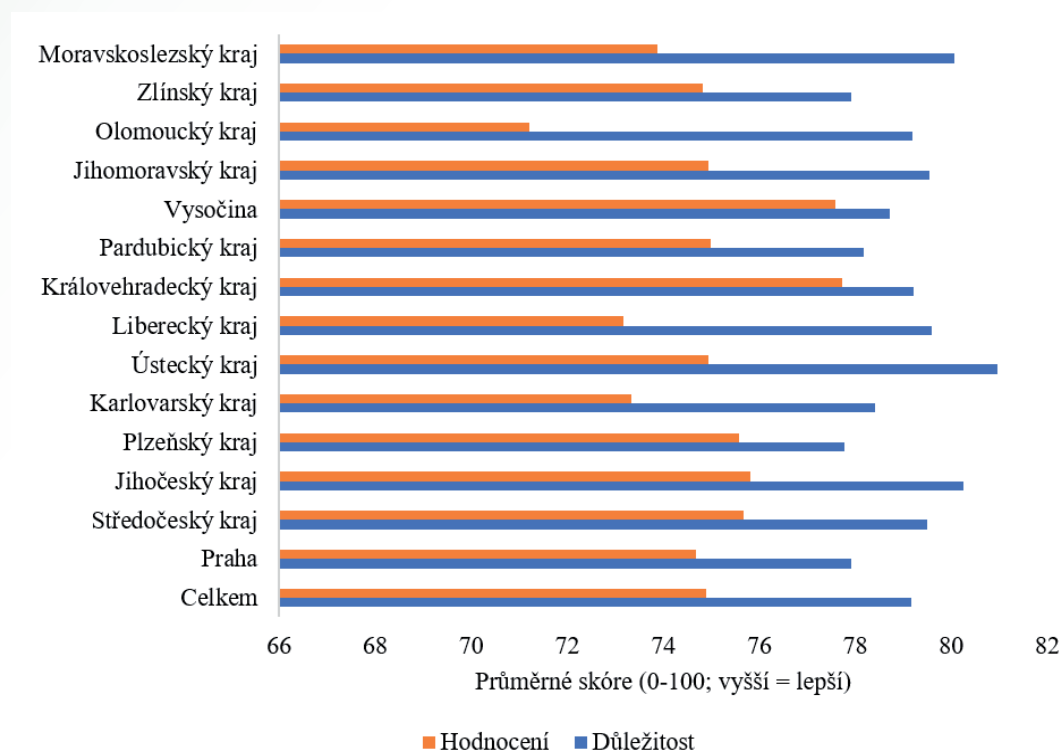
a porovnat svou vlastní kvalitu pracovního života s reprezentativními průměry pomocí krátkého interaktivního dotazníku.

V listopadu 2021 proběhla další vlna sběru dat reprezentativních ekonomicky aktivních obyvatel ČR starších 18 let. Na základě 2 026 vyplněných dotazníků je možné porovnat důležitost a hodnocení aspektů kvality pracovního života napříč jednotlivými kraji a posoudit, do jaké míry jsou výsledné hodnoty závislé na širší makroekonomické situaci v daném kraji. Celý recenzovaný článek je k dispozici v časopisu **JOSRA**.

HLAVNÍ POZNATKY z výzkumu

Analýza dat ukazuje, že ačkoli existují rozdíly v mezikrajském porovnání, jejich variabilita je relativně nízká (viz graf): rozdíl mezi krajem s nejvyšším a nejnižším hodnocením je méně než 10 % průměrné hodnoty indexu. Zároveň jsou zachovány výrazné rozdíly mezi vnímáním důležitosti aspektů pracovního života a hodnocením jejich kvality.

Detailnější analýza ukazuje, že hodnocení jednotlivých aspektů pracovního života v krajích (např. finanční ohodnocení, vztahy na pracovišti) jsou konzistentní s celokrajským průměrem (viz recenzovaný **článek v časopisu JOSRA**). Pracující v Olomouckém kraji pocítovali v roce 2021 v průměru nejnižší kvalitu pracovního života; nejvyšší hodnoty byly dosaženy v Královéhradeckém kraji a na Vysočině.

² Viz VINOPAL J. (2011). Indikátor subjektivní kvality pracovního života. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 47(05), 937-965.

Tabulka pak ukazuje korelační koeficienty mezi celkovým skóre důležitosti a hodnocení kvality pracovního života na krajské úrovni, jejími vybranými doménami (odměňování a jistota) a vybranými makroekonomickými ukazateli na krajské úrovni (míra nezaměstnanosti, průměrná mzda, míra investic).

Důležitost faktorů pracovního života je pozitivně korelovaná s mírou nezaměstnanosti ($r = 0.39$) a negativně korelovaná s průměrnou mzdou ($r = -0.32$). Hodnocení odměňování a jistoty v tomto ohledu vykazují ještě výraznější asociaci ($r = 0.64$, respektivně $r = -0.62$). To ukazuje, že lidé berou širší ekonomickou situaci v potaz, když se zamýšlí, které faktory pracovního života jsou

pro ně důležité. Horší ekonomická situace je asociovaná s vyšší důležitostí faktorů pracovního života.

I hodnocení kvality pracovního života je korelované s makroekonomickými proměnnými, nicméně v menší míře a v opačném směru. Horší ekonomické podmínky jsou spojeny s nižším hodnocením kvality pracovního života.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 Důležitost (celkem)	1								
2 Hodnocení (celkem)	-0.05	1							
3 Důležitost (odměňování)	0.78	-0.11	1						
4 Důležitost (jistota)	0.71	0.19	0.66	1					
5 Hodnocení (odměňování)	-0.07	0.89	0.06	0.3	1				
6 Hodnocení (jistota)	0.08	0.86	0.1	0.38	0.88	1			
7 Míra nezaměstnanosti	0.39	-0.24	0.64	0.48	0.05	0.22	1		
8 Průměrná mzda	-0.32	0.17	-0.62	-0.49	-0.15	0.02	-0.45	1	
9 Míra investic	-0.01	-0.14	-0.31	-0.26	-0.24	-0.22	-0.33	0.47	1

Tyto poznatky poukazují na to, že kvalita pracovního života může být zvýšena nejen skrze aktivitu pracujících (např. díky rozšíření kvalifikací) a intervence na úrovni podniku/organizace (např. pomocí školení, firemních benefitů a udržování dobré firemní kultury), ale zároveň i skrze podporu ekonomiky jako celku. Opatření pro zvýšení kvality pracovního života pak mohou mít krátkodobý i dlouhodobý pozitivní vliv na zdraví jednotlivců, produktivitu firem a výkon ekonomiky.

Pracující v Olomouckém kraji vykázali v roce 2021 v průměru nejnižší hodnocení kvality pracovního života. Nejvyšší hodnoty byly dosaženy v Králověhradeckém kraji a na Vysočině.

Dosažený VÝSLEDEK

Policy Brief 6/2022

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu **05-S4--2022-VÚBP Kvalita pracovního života 2022**, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., v roce 2022.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons [Uveďte původ – zachovejte licenci] 4.0 Mezinárodní veřejná licence.

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., 2022

Zdroje:

VINOPAL J. (2011). Indikátor subjektivní kvality pracovního života. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 47(05), 937–965.

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
Jeruzalémská 1283/9
110 00 Praha 1 – Nové Město

tel: +420 221 015 844
vubp@vubp.cz
datová schránka: yi6jvet
www.vubp.cz

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
Praha, 2022

Policy Brief VÚBP, v. v. i.
ISSN 2695-1606